

ขัตติยพันธกรรม

วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊ต - อาจารย์พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ขัตติยพันธกรณี (เหตุอันเป็นข้อผูกพันของกษัตริย์) เป็นพระราช
นิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ และพระนิพนธ์ของสมเด็จพระ
กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นกวีนิพนธ์ที่ผู้ใดได้อ่านจะประทับใจเป็น
อย่างยิ่ง เป็นบทที่มีที่มาจากเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์ในระยะหัว
เลี้ยวหัวต่อที่เกี่ยวกับความอยู่รอดของประเทศ เหตุการณ์นี้คือเหตุการณ์
ร.ศ. 112 ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 2436 ไทยขัดแย้งกับฝรั่งเศสเรื่องเขตแดน
ทางด้านเขมร

ฝรั่งเศสส่งเรือปืนแล่นผ่านป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ เข้ามาจอด
ทอดสมอหน้าสถานทูตฝรั่งเศส ถืออำนาจเชิงุธงชาติฝรั่งเศสขึ้นเหนือ
แผ่นดินไทย ตรงกับวันที่ 14 กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันชาติฝรั่งเศสและยื่นคำ
ขาดเรียกร้องดินแดนทั้งหมดทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง ซึ่งขณะนั้น
อยู่ใต้อำนาจปกครองของไทยเนื่องจากไทยให้คำตอบล่าช้า ทูตปาวีของ
ฝรั่งเศสจึงให้เรือปืนปิดล้อมอ่าวไทย เป็นการประกาศสงครามกับไทย

ซึ่งข้อเรียกร้องของฝรั่งเศส ได้แก่

1. ฝรั่งเศสในฐานะเป็นมหาอำนาจผู้คุ้มครองเวียดนามและกัมพูชา จะต้องได้ดินแดนทั้งหมดทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง
2. ไทยจะต้องลงโทษนายทหารทุกคนที่ก่อการรุกรานที่ชายแดน
3. ไทยจะต้องเสียค่าปรับแก่ฝรั่งเศสเป็นจำนวน 3 ล้านฟรังก์เหรียญทอง (เท่ากับ 1,560,000 บาท สมัยนั้น)

เหตุการณ์นี้ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสียพระราช
หฤทัยเป็นอย่างยิ่งจนทรงพระประชวรหนัก ไม่ยอมเสวยพระโอสถใด ๆ
ในระหว่างนั้นได้ทรงพระราชนิพนธ์บทโคลงและฉันท์ระบายความทุกข์
โทมัสในพระราชหฤทัยจนไม่ทรงปรารถนาที่จะดำรงพระชนม์ชีพอีก
ต่อไป ได้ทรงส่งบทพระราชนิพนธ์ไปอำลาเจ้านายพี่น้องบางพระองค์
รวมทั้งสมเด็จพระยาดำรงฯ ซึ่งเป็นพระเจ้าน้องยาเธอด้วย

เมื่อทรงได้รับสมเด็จพระยาตำราฯ ก็ทรงนิพนธ์บทประพันธ์
ถวายตอบทันที ทำให้กำลังพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าฯ กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง กลับเสวยพระโสมถ และเสด็จออก
ว่าราชการได้ในไม่ช้า

ส่วนพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาบรมราชานุภาพนั้น เป็น
อินทรวีเชียรฉันท์ทั้งหมด มีเนื้อความแสดงความวิตกและความทุกข์ของ
ประชาชนชาวไทยในพระอาการประชวรของพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าฯ สำหรับตัวพระองค์เองนั้น ถ้าเลือดเนื้อของพระองค์เจือยา
ถวายให้หายประชวรได้ก็ยินดีจะทูลเกล้าฯ ถวาย ทรงเปรียบประเทศชาติ
เป็นรัฐนาวา มีพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงเป็นผู้บัญชาการเรือ
เมื่อมาทรงพระประชวรและไม่ทรงบัญชาการ ผู้กระทำหน้าที่ต่าง ๆ ใน
เรือก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่ถูก

เป็นธรรมดาเมื่อเรือแล่นไปในทะเลในมหาสมุทร必有ครั้งอาจเจอ พายุหนักบ้างเบาบ้าง ถ้ากำลังเรือดีก็แล่นรอดไปได้ ถ้าหนักเกินกำลังเรือ จะรับก็อาจจะล่ม พวกชาวเรือก็ย่อมจะรู้กัน ดังนั้นตราบที่เรือยังลอยอยู่ ยังไม่จม ก็ต้องพยายามแก้ไขกันจนสุดความสามารถ เหมือนรัฐนาวาเจอ ปัญหาวิกฤติก็ต้องหาทางแก้จนสุดกำลังความสามารถถ้าแก้ไม่ได้ก็ต้อง ยอมรับสภาพว่าถึงกรรมจะต้องให้เป็นไป

แต่ถ้าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงทอดธุระเสีย ไม่ทรง
หาทางแก้ไข ในที่สุดรัฐนาวาก็ย่อมจะไปไม่รอดต่างก็เห็นว่าถ้าพระองค์
พยายามหาทางแก้ไขจนเต็มกำลังพระปรีชาสามารถแล้วแก้ไขไม่ได้ ก็ไม่มี
ใครมาว่าได้ว่าพระองค์ขลาดเขลาและไม่เอาพระทัยใส่ในการแก้ไขปัญหา
ของประเทศ ถึงจะพลาดพลั้งก็ยังสามารถยกย่องและความเห็นใจว่า
ปัญหาหนักใหญ่เกินกำลังจะแก้ไขได้

สมเด็จพระยามหาราชฯ ทรงเปรียบตัวพระองค์เองเหมือนม้าที่เป็นพระราชพาหนะ เตรียมพร้อมที่จะรับใช้เทียบหน้าพลับพลา คอยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ประทับและทรงบัญชาการให้ม้าไปทางใด ก็ยินดีจะทำตามพระราชบัญชา ไม่ว่าจะลำบากหรือใกล้ไกลเพียงใดก็ทรงยินดีรับใช้จนสิ้นพระชนม์ชีพ ถึงจะวายพระชนม์ก็จะตายตาหลับด้วยได้ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจที่มีต่อชาติบ้านเมืองสมกับพันธกรณีแล้ว

...ทรงขอให้อำนาจแห่งคำสัตย์ของพระองค์คลบบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงหายจากการประชวรทั้งพระวรกายและพระราชหฤทัย และขอให้สำเร็จพระราชประสงค์ที่ทรงปรารถนา ให้เหตุที่ทำให้ทรงขุ่นขัดพระราชหฤทัยเคลื่อนคลายเหมือนเวลาหลายปีได้ผ่านพ้นไป และขอให้ดำรงพระชนม์ชีพยืนนานเพื่อเกื้อกูลและสร้างความเจริญแก่ประเทศไทยตลอดไป

ผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์
เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ผู้แต่ง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเทพศิรี
นทรามาตย์

เสด็จพระราชสมภพ ๒๐ กันยายน พ.ศ.
๒๓๙๖ พระนามเดิมว่า เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ ก่อน
ขึ้นครองราชย์ทรงดำรงพระยศเป็นกรมขุนพินิต
ประชานาถ

ผู้แต่ง

พระองค์ได้ทรงสร้างความรุ่งเรืองให้กับประเทศนานัปการ ทรงบริหารประเทศก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติ มีพระปรีชาสามารถในด้านวรรณกรรม พระองค์ก็ทรงเป็นได้ทั้งกวีและนักประพันธ์ที่มีความสามารถอย่างลึกซึ้งทั้งการแต่งโคลง ฉันท์ บทละคร กาพย์ กลอน หรือ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ทั้งที่พระองค์ทรงมีภารกิจอยู่มากมาย แต่ก็ด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ทรงสนพระทัยเป็นอย่างยิ่งดังปรากฏผลงานดังเป็นที่ประจักษ์มีมากกว่า ๓๐ เรื่อง

ผู้แต่ง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพ ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่
๕๗ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
และเจ้าจอมมารดาชุ่ม ธิดาพระอภัยมณี
กามาตย์ (ดิศ) ต้นสกุล"โรจนดิศ" ประสูติใน
พระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน
พ.ศ.๒๔๐๕

ผู้แต่ง

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงประกอบพระกรณียกิจด้านต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นงานใหญ่และงานสำคัญอย่างยิ่งของบ้านเมือง ทรงเป็นกำลังสำคัญในการบริหารประเทศหลายด้านและทรงเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างสูง

ผู้แต่ง

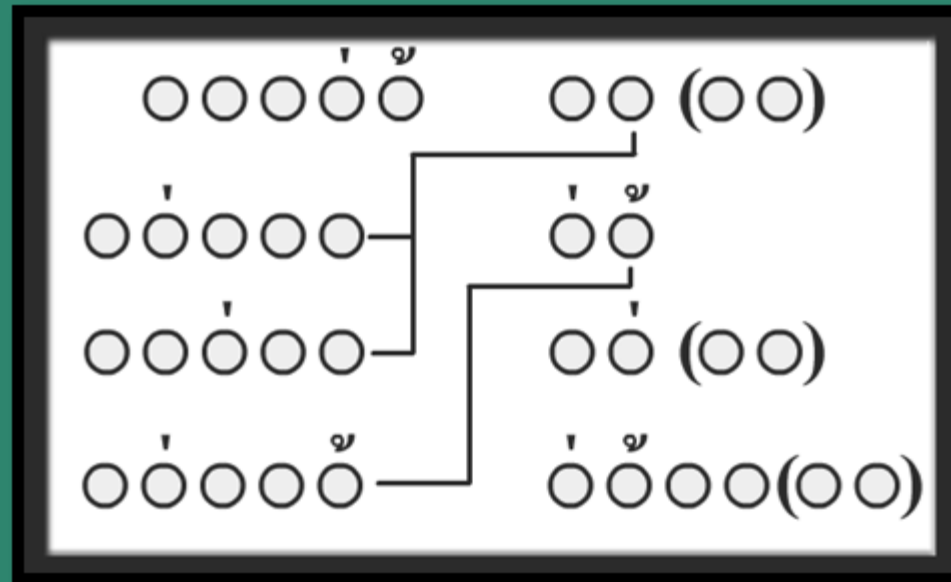
ผลงานด้านต่าง ๆ ของพระองค์แสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพอันสูง เป็นที่ประจักษ์แก่มหาชนทุกยุคทุกสมัย ทรงริเริ่มและวางรากฐานการดำเนินงานของกิจการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ และพระองค์ท่านก็ทรงอุทิศเวลา ทรงพระนิพนธ์หนังสือ ตำราต่าง ๆ ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี อันเป็นมรดกทางปัญญาของชาวโลกมาจนกระทั่งทุกวันนี้

รูปแบบการประพันธ์

เป็นร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพและอินทรวีเชียรฉันท

โคลงสี่สุภาพ

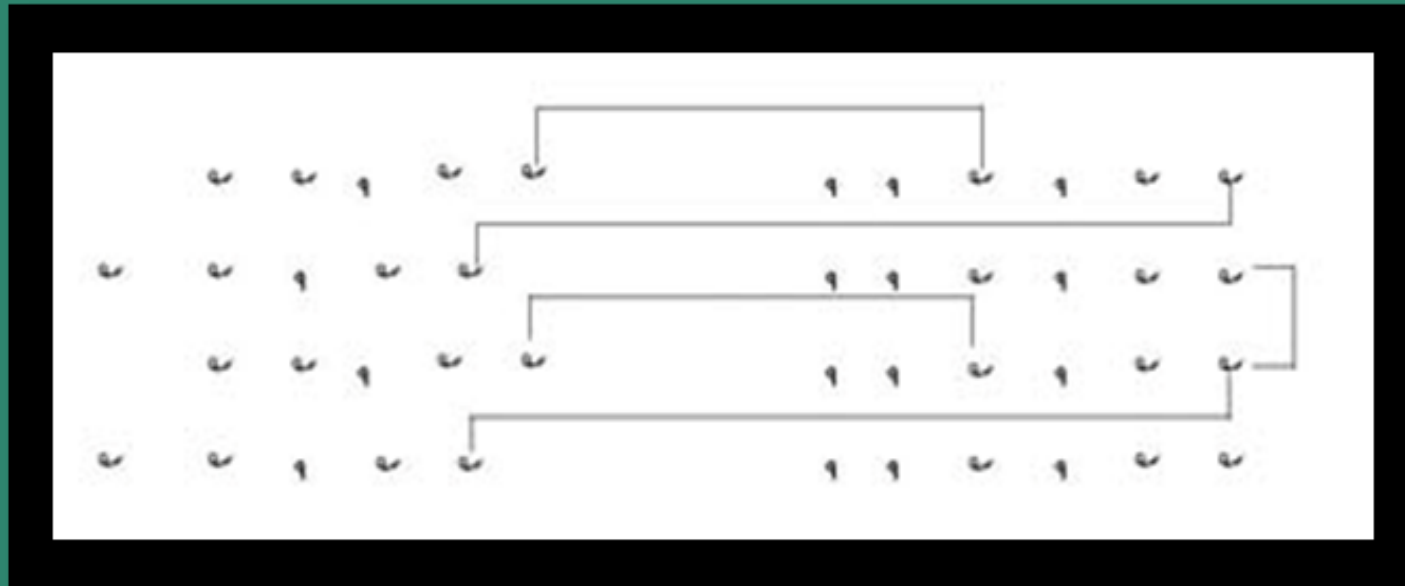

รูปแบบการประพันธ์

เป็นร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพและอินทรวีเชียรฉันท

อินทรวีเชียรฉันท

จุดประสงค์

เพื่ออำลาเจ้านาย พระบรมวงศ์
เพราะทุกข์โศกน้ส เนื่องจากฝรั่งเข้ามา
คุกคามอธิปไตย สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
ทรงนิพนธ์ตอบทันที

เนื้อหา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงระบายนความทุกข์โศกนั้นส
จนไม่ประสงค์ดำรงพระชนม์ชีพต่อไป
เมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ทรง
นิพนธ์ถวายตอบทำให้พระองค์มีกำลัง
พระราชหฤทัยขึ้น

แนวคิด

๑. บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งสูงเพียงใดย่อมประพฤตินบนกพร่อง ผิดพลาดได้ในบางโอกาส
๒. อารมณ์สะเทือนใจหรือแรงบันดาลใจเป็นปัจจัยสำคัญในการแต่ง บทกวี อาจทำให้บุคคลที่มีได้รู้สึกว่าเป็นกวีและมีได้แต่งบทกวีอยู่เป็นนิจ อย่างสมเด็จกรมพระยาดำรงฯ สร้างบทกวีอันสูงค่าสนองเจตนารมณ์ได้
๓. บุคคลพึงฟังคำแนะนำตักเตือนที่มีเหตุผลสมควรจากทุกคน

ค่านิยม

๑. ผู้นำประเทศต้องมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองและความอยู่รอดของประเทศชาติ
๒. บุคคลพึงสละแม่ชีวิต เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและความอยู่รอดของประเทศชาติ
๓. บุคคลควรมีความเห็นใจ ไม่สร้างความลำบากแก่ผู้อื่นโดยเฉพาผู้ที่ต่ำกว่า
๔. ฉันทน์ในสมัยก่อนตั้งแต่รัชกาลที่๕ ขึ้นไปจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ไม่เคร่งครัด คำครุคำลหุเพราะถือเอาการออกเสียงเป็นสำคัญ

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ เจ็บนานหนักอกผู้
คิดใคร่ลาลาญหัก
ความเหนื่อยแห่งสุจัก
ตู่จักสุภาพเบื่อง

บริรักษ์ ปวงเฮย
ปลดเปลื้อง
พลันสร้าง
หน้าันปล้นเขชม

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ เป็นผีสามยอดแล้ว   ยังราย สำนอ
    ปวดเจ็บใครจักหมาย   เชื่อได้
    ใช่เป็นแต่ส่วนกาย   เคียรกมัด กลุ่มแฮ
    ใครต่อเป็นจึงผู้   น่นน้นเห็นจริง

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ ตะปุดอกใหญ่ตรึง   บาทา อยู่เฮย
จิงบ่ออาจลีลา   คล่องได้
เชิญผู้ที่เมตตา   แก่สัตว์ปวงเฮ
ชักตะปุดี้ให้   ส่งข้าอันขม

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ ชีวิตมนุษย์นี้

ทุกข์และสุขพลิกแพลง

โบราณท่านจึงแสดง

ช้วนับเจ็ดที่ทั้ง

เปลี่ยนแปลง จริงแฮ

มากครั่ง

เป็นเยี่ยง อย่างนา

เจ็ดข้างฝ่ายดี

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ เป็นเด็กมีสุขคล้าย   ดิรฉาน
รู้สุขรู้ทุกข์หาญ   ขลาดด้วย
ละอย่างละอย่างพาล   หย่อนเพราะ เผลอแฮ
คล้ายกับผู้จวนม้วย   ชีพสิ้นสติสูญ

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ ฉันไปปะเด็กห้า

หกคน

โกนเกศนุ่งขาวยล

เคลิบเคลิ้ม

ถามเขาว่าเป็นคน

เชิญเครื่อง

ไปที่หอศพเริ่ม

รักเราเหงาใจ

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โคลง ๔

๑ กล้วยเหลืองแก่กล้า
แรกก็ออกอร่อยจะ
นานวันยิ่งครอะคระ
คนจ่อซ่อมจิ้มจ้ำ

เกินพระ ลักษณนา
ใคร่กล้า
กลืนยาก
แตกสิ้นสุดใบ

พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

อิทธิวิเชียรฉันท

๑ เจ็บนานหนักหนายนิตย
ส่วนจิตบ่มีสบาย
แม่หายก็พลันยาก
ตรีแต่จะถูกรัง
กลัวเป็นทวิราช
เสียดเมืองจะนินทา
มนะเรื่องบำรุงกาย
คิระกลุ่มอุราตริง
จะลำบากฤทัยพึง
อุระรัตและอัตรา
บตรีป้องอยุธยา
จึงจะอุดและเลยสูญ ฯ

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรงราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท

๑ ขอเดชะเบื้องบาท
โรตม์ข้าผู้ม่นมิ
ได้รับพระราชทาน
ทั้งโคลงและฉันท์ตู

วราชาปะกสิ
มนะตั้งกัตถุญ
อ่านราชนิพนธ์ดู
ข้าจึงตรีดำหริตาม

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

อันพระประจวบครั่ง

เหล่าข้าพระบาทความ

ประสาแต่อยู่ใกล้

เลือดเนื้อผิเจือยา

นี้แท้ทั้งไทยสยาม

วิตกผันจะอุปมา

ทั้งรู้ใช้ว่าหนักหนา

ให้หายได้จะชิงถวายเป็น

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

ทุกหน้าทุกตาดู

ปรับทุกข์ทุรนทุราย

ดูจเหล่าพละนาวา

นายท้ายฉงนงัน

บพบผู้จะพึงสบาย

กันมิเว้นทีวาวัน

วะเหว่ว่ากะปีตัน

ทิศทางก็กลางแคลง

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

นายกลประจำจักร

จะรอกี่ระแวง

อึดอัดทุกหน้าที่

เหตุห่างบดียาน

จะใช้หนักก็หนักแทนง

จะไม่ทันธุระการ

ทุกข์ทวิทุกวันวาร

อันเคยไว้นำใจชน

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

ถ้าจะว่าบรรดากิจ

เรือเล่นทะเลลม

ธรรมดามหาสมุทร

มีคราวสลาตัน

ก็ไม่ผิด ณ นิยม

จะเปรียบต่อก็ออกัน

มีคราวหยุดพายุผัน

ตั้งระลอกกระฉอกฉาน

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

ผิวพอกำลังเรื่อ

หากกรรมจะบันดาล

ชาวเรือก็ยอมรู้

แต่ลอยอยู่ตราบใด

ก็เล่นลอดไม่ร้าวราน

ก็คงล้มทุกลำไป

จะนี้อยู่ทุกจิตใจ

ต้องจำแก้ด้วยแรงระดม

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรงราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

แก้รอดตลอดฝั่ง
เหลือแก้ก็จะจม
ผิดทอดธุระนั่ง
ที่สุดก็สูญล่ม

จะรอดทั้งจะชื่นชม
ให้ปรากฏว่าถึงกรรม
บวิ้งวุ่นเยียวยาทำ
เหมือนที่แก้ไม่หวาดไหว

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

ผิดกันแต่ถ้าแก้

ใครห่อนประมาทใจ

เสียทีก็มีชื่อ

สงสารว่ากรรมمين

ให้เต็มแยจิงจมไป

ว่าขาดเขลาและมาเมน

ได้เลื่องลือสรรเสริญ

กำลังดอกจิงจมสูญ

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท

นี้ได้นำใจข้า

ทุกวันนี้อาดูร

เปรียบตัวเหมือนอย่างม้า

ผูกเครื่องบังเหียนอาาน

อุปมาบังคมทูล

แต่ที่ทรงประชวรนาน

ทั้งเป็นพาหนะยาน

ประจำหน้าพลับพลาชัย

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

คอยพระประทับอาสน์
ตามแต่พระทัยไท
ไกลใกล้บ่ได้เลือก
ตราบเท่าจะถึงวา

กระหยับบาทจะคลาไคล
ธจะชักไปซ้ายขวา
จะกระเดือกเต็มประดา
ระชีวิตรมลายปราณ

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

ขอตายให้ตาหลับ

เกิดมาประสบภาร

ด้วยเดชะบุญญา

สัตย์ข้างงได้สำ

ด้วยชื่อนับว่าชายชาญ

ธุระได้บำเพ็ญทำ

ภินิหารแห่งคำ

ฤทธิ์ดั่งมโนหมาย

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท์

ขอจงวราพาธ

พระจิตพระวรกาย

ขอจงสำเร็จรา

ปกข้าฝ่าละออง

บรมนาถเร่งเคลื่อนคลาย

จงแผ่องพั้นที่หม่นหมอง

ชะประสงค์ที่ทรงปอง

พระบาทให้สามัคคี

พระนิพนธ์สมเด็จพระยาตำรางราชานุภาพ

อิทธิวิเชียรฉันท

ขอเหตุที่ขุนขัด

จงคล้ายเหมือนหลายปี

ขอจงพระชนมา

เพิ่มเกียรติอนุกุล

จะวิบัติเพราะขันตี

จะลี้มเล็กละลายสูญ

ยุสถาวรพูน

สยามรัฐพัฒนาผล ฯ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ตะปุดอกใหญ่ตรึง	บาทา อยู่เฮย
จิง บ่ อาจลีลา	คลองใต้
เชิญผู้ที่มีเมตตา	แก้สั่ว ปวงเฮ
ชักตะปุดี้ให้	ส่งข้าอัญขยม

ทรงเปรียบพันทรรณที่มีต่อชาติบ้านเมืองในฐานะที่พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์เป็นตะปุดอกใหญ่ที่ตรึงพระบาทของพระองค์ไว้มิให้ก้าวย่างไปได้ จึงขอให้ผู้ที่มีเมตตาชักตะปุดอกนี้ให้ด้วย

คุณค่าด้านความรู้

ชีวิตมนุษย์นี้   เปลี่ยนแปลง จริงนอ
ทุกข์และสุขพลิกแพลง   มากครั้ง
โบราณท่านจึงแสดง   เป็นเยี่ยง อย่างนา
ช่วนับเจ็ดที่ทั้ง   เจ็ดข้างฝ่ายดี

ชีวิตคนเรานั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ประเดี๋ยวก็ทุกข์ ประเดี๋ยวก็สุขสลับกัน
ไป อย่างที่คนโบราณกล่าวกันว่า ช่วนับเจ็ดที่ดีเจ็ดหน

คุณค่าด้านความรู้

เป็นเด็กมีสุขคล้าย ดิรฉาน
รู้สุขรู้ทุกข์หาญ ขลาดด้วย
ละอย่างละอย่างพาล หย่อนเพราะ เผลอแฮ
คล้ายกับผู้จวนม้วย ชีพสิ้นสติสูญ

ในยามที่เป็นเด็กมีความสุขเหมือนดิรฉาน รู้สุข รู้ทุกข์ รู้กล้า รู้ขลาดตาม
ประสาเด็ก เด็กๆอาจจะปลั่งเผลอบกพร่องผิดพลาดเพราะความเป็นเด็ก คล้ายกับ
คนที่จวนตายก็เช่นกัน

แบบฝึกหัดทบทวน

๑. คุณธรรมในข้อใดของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพที่ตรงกัน

๑. ความกตัญญูกตเวทิตะ

๒. ความรักชาติรักแผ่นดิน

๓. ความรักเกียรติรักศักดิ์ศรี

๔. ความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ

๒. “ ตะปุดอกใหญ่ตรึง บาทา อยู่เฮย
จิงบอจลีลา คล่องได้
เชิญผู้ที่เมตตา แก่สัตว์ ปวงเฮย
ชักตะปุดี้ให้ ส่งข้าอัญขยม”

ตะปุดอกใหญ่ในที่นี้ตรงกับข้อใด

๑. อุปสรรค

๒. ภาระหน้าที่

๓. ความทุกข์กาย

๔. ความทุกข์ใจ

๓. คำที่ขีดเส้นใต้ในคำประพันธ์หมายถึงสิ่งใดหรือผู้ใด

“ถ้าจะว่าบรรดากิจ ก็ไม่ผิด ณ นิยม
เรือแล่นทะเลลม จะเปรียบต่อก็ออกัน”

๑. ชาติ

๒. สังฆาร

๓. ผู้ปกครอง

๔. ลูกเรือ

๔. คำที่ขีดเส้นใต้ในคำประพันธ์หมายถึงผู้ใด

“ดูจเหล่าพละนา   วะเหวว่ากะปิตัน

นายท้ายฉงนง   ทิศทางกีคลางคแคลง

๑. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ

๒. สมเด็จพระกรมพระยาดำรงฯ

๓. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ

๔. เหล่าข้าราชการบริพาร

๕. คำประพันธ์ในข้อใดแสดงให้เห็นความจงรักภักดีอย่างสูงสุดของคนไทยที่มีต่อพระมหากษัตริย์

๑. อันพระประจวบครั่ง	นี้แท้ทั้งไผทสยาม
เหล่าข้าพระบาทความ	วิตกพันจะอุปมา
๒. ประสาแต่อยู่ใกล้	ทั้งรู้ไซ้ว่าหนักหนา
เลือดเนื้อมิเจือยา	ให้หายได้จะชิงถวาย
๓. ทุกหน้าทุกตาดู	บ่พบผู้จะพึงสบาย
ปรับทุกข์ทูลนราย	กันไม่เว้นทีวาวัน
๔. ขอตายให้ตาหลับ	ด้วยชื่อนับว่าชายชาญ
เกิดมาประสพภาร	ธุระได้บำเพ็ญทำ

๖. "ขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงทรงเจริญพระราชสิริสวัสดิ์ ปราศจากพระโรค พิบัติ อุบัติวันตราย ทรงพระเกษมสมบูรณ์สบายพระราชหฤทัยดำรงในสิริราชสมบัติ พิพัฒน์ไพบูลย์“ คำถวายพระพรในข้อใดมีเนื้อความใกล้เคียงที่สุดกับบทข้างต้นนี้

๑. ขอจงวราพาร พระจิตพระวรกาย	บรมนาถเร่งเคลื่อนคลาย จงผ่อนผันที่หม่นหมอง
๒. ขอจงสำเร็จรา ปกข้าฝ่าละออง	ชะประสงค์ที่ทรงปอง พระบาทให้สามัคคี
๓. ขอเหตุที่ชุ่นขัด จงคล้ายเหมือนหลายปี	จะวิบัติพระชั้นดี ละลឹมเลิกละลายสูญ
๔. ขอจงพระชนมา เพิ่มเกียรติอนุกุล	ยุสถาวรพูน สยามรัฐพิพัฒน์ผล

๗. คำประพันธ์ในข้อใด สรรคำใช้ได้ทั้ง ๓ ลักษณะต่อไปนี้อยู่ในข้อเดียวกัน ใช้คำเหมาะสมแก่ฐานะของบุคคลในเรื่อง, ใช้คำสำหรับบทร้อยกรอง, ใช้คำที่เล่นเสียงหนักเบา

๑. อันพระประจวบครั้ง เหล่าข้าพระบาทความ	นี้แท้ทั้งไพทสยาม วิตกผันจะอุปมา
๒. ประสาแต่อยู่ใกล้ เลือดเนื้อมิเจือยา	ทั้งรู้ใช้ว่าหนักหนา ให้หายได้จะชิงถวาย
๓. ทุกหน้าทุกตาดู ปรับทุกข์ทูนราย	บ่พบผู้จะพึงสบาย กันไม่เว้นทีวาวัน
๔. ขอตายให้ตาหลับ เกิดมาประสบภาร	ด้วยชื่อนับว่าชายชาญ ธุระได้บำเพ็ญทำ

๘. คำประพันธ์ในข้อใดมีน้ำเสียงจูงใจให้สู้ปัญหา

๑. ขอตายให้ตาหลับ เกิดมาประสบภาร	ด้วยชื่อนับว่าชายชาญ ธุระได้บำเพ็ญทำ
๒. ธรรมดามหาสมุทร มีคราวสลาตัน	มีคราวหยุดพายุผัน ตั้งระลอกกระฉอกฉาน
๓. ขอจงสำเร็จรา ปกข้าฝ่าละออง	ชะประสงค์ที่ทรงปอง พระบาทให้สามัคคี
๔. ผิดกันแต่ถ้าแก่ ใครห่อนประมาทใจ	ให้เต็มแยจจึงจมไป ว่าตลาดเขลาและเมาเมิน

๙. เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นที่มาของเรื่องขัตติยพันธกรณีคือ เหตุการณ์ใด

๑. ความขัดแย้งกับประเทศในแหลมอินโดจีนเมื่อ ร.ศ. ๑๑๒
๒. ความขัดแย้งในเขตแดนกับฝรั่งเศสใน ร.ศ. ๑๑๒
๓. กรณีพิพาทกับอังกฤษเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต
๔. การที่เรือปืนของฝรั่งเศสปิดล้อมอ่าวไทย

๑๐. ชื่อเรื่องขั้ตติยพันธุกรณีมีความหมายตามรูปคัพทท์ว่าอย่างไร

๑. เรื่องราวเกี่ยวเนื่องกับกษัตริย์

๒. หน้าทีของกษัตริย์ชาตินักรบ

๓. เหตุอันเป็นข้อผูกพันกษัตริย์

๔. กษัตริย์ผู้ทรงเป็นแบบอย่างของปวงชน

ภาษาไทยกับครูพีดีดี

ภาษาไทยกับครูพีดีดี - อาจารย์พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์